

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2012/16
Een bureauonderzoek ter plaatse van de Walgtsestraat 12
te Varik

projectnr. 246777
revisie 00
15 februari 2012

auteur(s)

L. Edens
I.M.J. Vossen

Opdrachtgever

Croonen B.V.
Postbus 435
5243 SR Rosmalen

datum vrijgave

16-2-2012

beschrijving revisie 00

concept

goedkeuring

I.M.J. Vossen

vrijgave

I.M.J. Vossen

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2012/16.
Een bureauonderzoek ter plaatse van de Walgtsestraat 12 te Varik
Auteur(s): L. Edens, I.M.J. Vossen

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ingenieursbureau Oranjewoud bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer

Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud bv de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

Inhoud

blz.

	Administratieve gegevens.....	4
	Samenvatting	5
1	Inleiding	7
2	Beschrijving onderzoekslocatie	9
2.1	Begrenzing onderzoeks- en plangebied.....	9
2.2	Huidig en toekomstig gebruik	9
2.3	Landschappelijke situatie.....	10
2.4	Historische situatie en mogelijke verstoringen	12
3	Bekende waarden.....	17
3.1.1	Archeologische waarden.....	17
3.1.2	Ondergrondse bouwhistorische waarden.....	17
4	Archeologische verwachting	19
4.1	Bestaande verwachtingskaarten	19
4.1.1	Gespecificeerde archeologische verwachting.....	20
5	Conclusies en advies.....	21
	Literatuur en geraadpleegde bronnen.....	22

Bijlagen

1	Archeologische perioden
2	AMZ-cyclus
3a	AMK-terreinen uit ARCHIS
3b	Archeologische waarnemingen uit ARCHIS

Kaarten

246777-ARCHIS	IKAW, AMK-terreinen, Waarnemingen en Onderzoeken uit ARCHIS
---------------	---

Administratieve gegevens

OW Projectnummer 246777
OM-nummer 50300
Provincie Gelderland
Gemeente Neerijnen
Plaats Varik
Toponiem Walgtsestraat 12

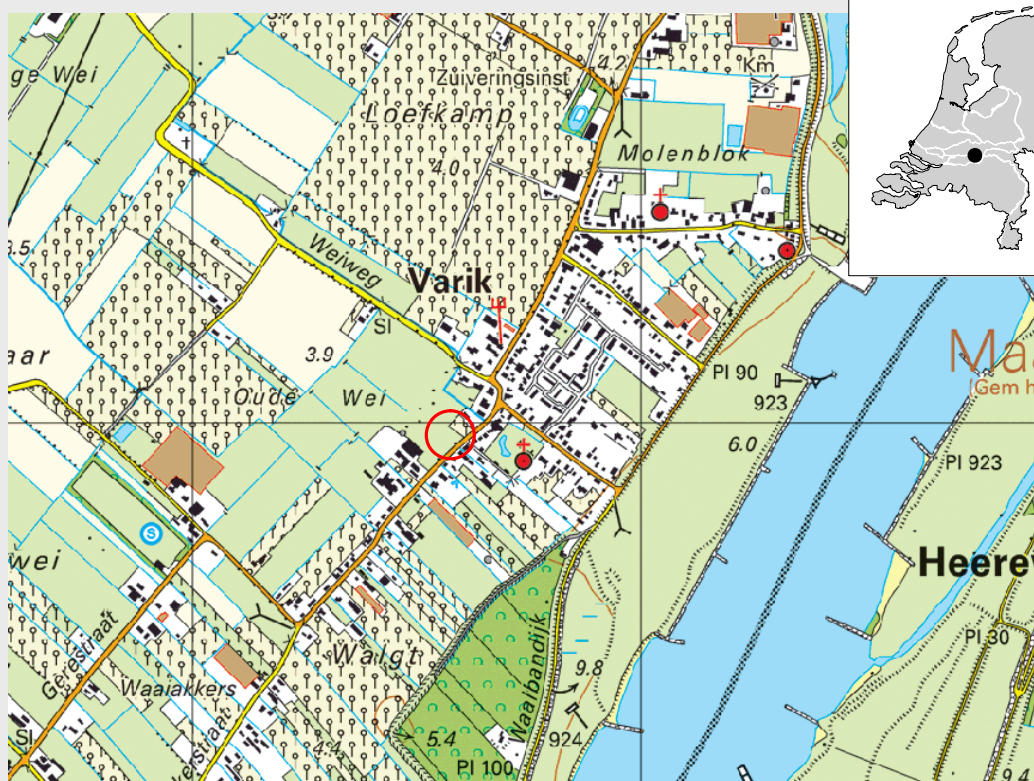
Kaartblad 39D
Coördinaten 153572/425994 153589/426013
153608/425969 153622/425981

Kadaster

Opdrachtgever Croonen B.V.
Uitvoerder Oranjewoud
Datum uitvoering februari 2012
Projectteam I.M.J. Vossen (projectleider)
I.M.J. Vossen (senior KNA-archeoloog)
L. Edens (archeoloog)

Bevoegd gezag Gemeente Neerijnen

Beheer documentatie Oranjewoud Almere
Vondstdepot

Afbeelding 1 Locatie plangebied

(Topografische Kaart 1:25.000 (niet op schaal), © Topografische Dienst Kadaster, Emmen)

Samenvatting

In januari 2012 is door Ingenieursbureau Oranjewoud in opdracht van Croonen B.V. een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd op een locatie aan de Walgtsestraat 12 te Varik (gemeente Neerijnen, provincie Gelderland).

Aanleiding van deze onderzoeken is de geplande bouw van een woning met tuin op het perceel. Op dit moment is het terrein in gebruik als boomgaard. Bij de bouw van de woning zal (een deel van) de bodem worden verstoord. Hierbij is de kans aanwezig dat mogelijk aanwezige archeologische waarden zullen worden verstoord. Bij de ruimtelijke onderbouwing in het kader van het aanpassen van het bestemmingsplan dienen, conform zowel het landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid, ook de eventuele archeologische waarden in het gebied te worden onderzocht. Het bestemmingsplan zal hierop worden getoetst.

Uit het bureauonderzoek komt naar voren dat het onderzoeksgebied is gelegen in het Midden-Nederlandse rivierengebied. In dit gebied komen voornamelijk holocene afzettingen aan het oppervlak voor (ca. 11.500 jaar geleden tot heden), afzettingen die worden gerekend tot de Echteld Formatie. De holocene afzettingen in het rivierengebied zijn fluviatiel van aard, dat wil zeggen dat bodemmateriaal, in de vorm van grind, zand, zavel en klei, door rivieren is aangevoerd en afgezet. Op de geologische en geomorfologische kaart van Berendsen en Stouthamer zijn de stroomgordels in het rivierengebied gekarteerd.

Binnen het onderzoeksgebied zijn ook enkele stroomgordels gekarteerd. Het plangebied ligt echter op meer dan 300 m van deze stroomgordels, waardoor de kans dat oeverafzettingen hiervan tot binnen het plangebied zijn afgezet erg klein is, mede ook gezien de geringe breedte van de betreffende stroomgordels.

De archeologische verwachting- en beleidskaart van de gemeente Neerijnen is (mede) gebaseerd op de ligging van de stroomgordels. Vanwege bovengenoemde reden ligt het plangebied in een zone waaraan op de gemeentelijke verwachtingskaart een lage verwachtingswaarde is toegekend. Booronderzoek op een aangrenzend perceel bevestigt deze keuze. Uit dit booronderzoek blijkt verder dat aan te nemen valt dat de bodem tot zeker 80 cm -mv sterk verstoord is.

Het vigerend beleid van de gemeente schrijft voor dat op terreinen met een lage archeologische verwachtingswaarde bij bodemingrepen van 10.000 m² of meer archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Indien nodig geacht kan hiervan worden afgeweken.

Selectieadvies

Op basis van de beschikbare gegevens wordt geen aanleiding gezien beredeneerd af te wijken van het gemeentelijk beleid. Geadviseerd wordt dan ook het plangebied wat betreft archeologie vrij te geven.

Ook voor vrijgegeven (delen van) plangebieden bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Het betreft dan vaak kleine sporen of resten die niet door middel van een booronderzoek kunnen worden opgespoord. Op grond van artikel 53 van de Monumentenwet 1988 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de Minister (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: ARCHIS-meldpunt, telefoon 033-4227682). Een vondstmelding bij de gemeentelijk of provinciaal archeoloog kan ook.

Projectnr. 246777
februari 2012, revisie 00

1 Inleiding

In januari 2012 is door Ingenieursbureau Oranjewoud in opdracht van Croonen B.V. een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd op een locatie aan de Walgtsestraat 12 te Varik (gemeente Neerijnen, provincie Gelderland).

Aanleiding van deze onderzoeken is de geplande bouw van een woning met tuin op het perceel. Op dit moment is het terrein in gebruik als boomgaard. Bij de bouw van de woning zal (een deel van) de bodem worden verstoord. Hierbij is de kans aanwezig dat mogelijk aanwezige archeologische waarden zullen worden verstoord. Bij de ruimtelijke onderbouwing in het kader van het aanpassen van het bestemmingsplan dienen, conform zowel het landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid, ook de eventuele archeologische waarden in het gebied te worden onderzocht. Het bestemmingsplan zal hierop worden getoetst.

Inmiddels is er voor de geplande ontwikkeling principemedewerking verleend door de gemeente en kan er een bestemmingsplanherziening worden opgesteld. In dat kader dient ook een archeologisch vooronderzoek plaats te vinden.

Een archeologisch onderzoek dat in het bovengenoemde kader plaatsvindt, past als onderzoeksstrategie binnen de zogenaamde Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Deze cyclus wordt toegelicht in bijlage 2.

Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Waar kunnen we wat verwachten? Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, bodemkundige gegevens en informatie over de landschappelijke situatie. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, de omvang, datering en eventuele (mate van) verstoring van archeologische waarden binnen het plangebied.

Dit bureauonderzoek uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2.

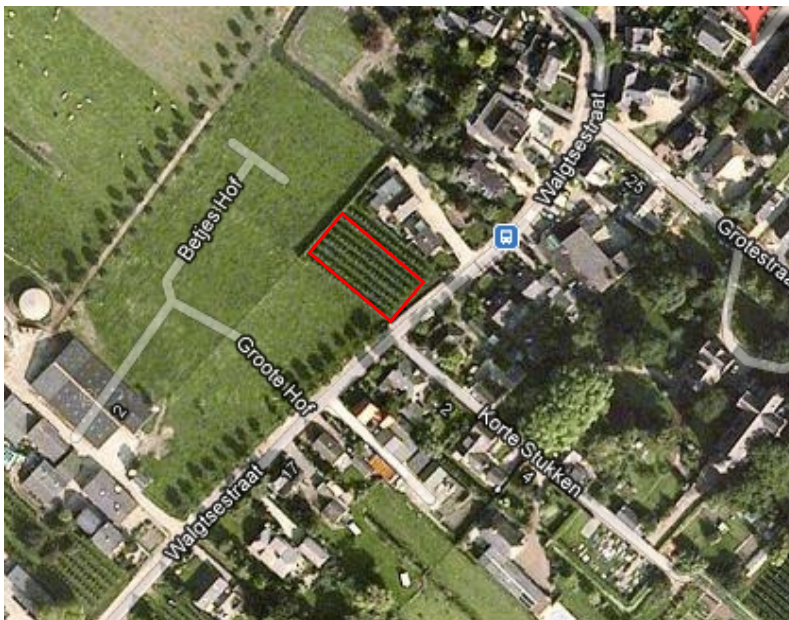
Projectnr. 246777
februari 2012, revisie 00

2 Beschrijving onderzoekslocatie

2.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied

Het is van belang een onderscheid te maken tussen plangebied enerzijds en studiegebied anderzijds. Met plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de in de inleiding genoemde plannen en/of werkzaamheden betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord worden. Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden in het plangebied. Dit gebied is veelal groter dan het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect.

Het plangebied is gelegen aan de Walgtsestraat 12 In Varik in de gemeente Neerijnen (Gld.). Het heeft een oppervlakte van circa 950 m². Het terrein is momenteel in gebruik als (hobbymatige) boomgaard.

Afbeelding 2. Ligging van het plangebied (bron luchtfoto: <http://maps.google.nl>)

Het onderzoeksgebied bevat de nabije omgeving van het plangebied, in een straal van ca 2 km rondom het plangebied. Dit is het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden in het plangebied.

2.2 Huidig en toekomstig gebruik

Huidig gebruik plangebied

Het plangebied wordt momenteel gebruikt als boomgaard.

Consequenties toekomstig gebruik

De geplande bouw van een woning met tuin op het perceel zal de bodem en eventueel aanwezige archeologische lagen hierin verstoren. De exacte omvang en diepte van de voorgenomen verstoringen is op in dit stadium van de planvorming nog niet bekend.

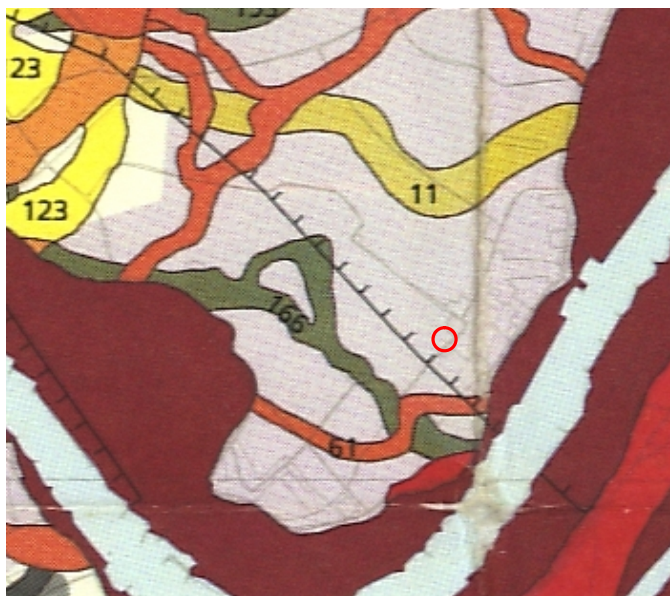
2.3 Landschappelijke situatie

Geologie

Het studiegebied is gelegen in het Midden-Nederlandse rivierengebied. In dit gebied komen voornamelijk holocene afzettingen aan het oppervlak voor (ca. 11.500 jaar geleden tot heden), afzettingen die worden gerekend tot de Formatie van Echteld. De holocene afzettingen in het rivierengebied zijn fluviatiel van aard, dat wil zeggen dat bodemmateriaal, in de vorm van grind, zand, zavel en klei, door rivieren is aangevoerd en afgezet.

De fysische geografie in dit rivierengebied laat zich grofweg onderverdelen in vier kenmerkende elementen: stroomgordels, fossiele stroomruggen, crevasses en komgebieden. Een stroomgordel omvat naast de watervoerende rivierbedding van een actieve rivier, ook beddingafzettingen bestaande uit (grof) zand en grind en oeverafzettingen, die voornamelijk uit lichte klei en zavel bestaan. Langs de oevers van een actieve rivier wordt alleen materiaal afgezet bij hoogwater.

Op den duur worden door deze oeverafzettingen zogenaamde oeverwallen gevormd, een soort natuurlijke dijken. Net als dijken kunnen oeverwallen bij hoogwater doorbreken of overstroomd worden. Bij een dergelijk oeverwaldoorbraak stroomt het rivierwater het lagergelegen komgebied in. Hierbij wordt tot op enkele honderden meters achter de oeverwal een pakket aan bodemmateriaal van gevarieerde sortering afgezet. Zo'n pakket wordt een crevasse genoemd. Een enkele keer kan een rivier zijn loop verleggen door de oude bedding te verlaten en een nieuwe te vormen. Het stroomafwaarts gelegen deel van de oorspronkelijke stroomgordel maakt nu geen onderdeel meer uit van de actieve rivier. We spreken dan van een fossiele stroomrug, waarvan de restbedding geen water meer voert en langzaam dichtslibt met zware klei en veen. Tussen de actieve en fossiele stroomruggen zijn de komgebieden gesitueerd. Deze kommen zijn lager gelegen dan de actieve (en aanvankelijk de meeste fossiele) stroomgordels. De sedimentatie in deze komgebieden bestaat uit zware klei, afgezet door rivierwater van buiten de oevers getreden rivieren. Fossiele stroomruggen kunnen zo in de loop der tijd door opeenvolgende pakketten klei- en veenafzettingen in het komgebied afgedekt raken.

Afbeelding 3. Stroomgordels in het onderzoeksgebied (naar Berendsen en Stouthamer 2001). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met de rode cirkel

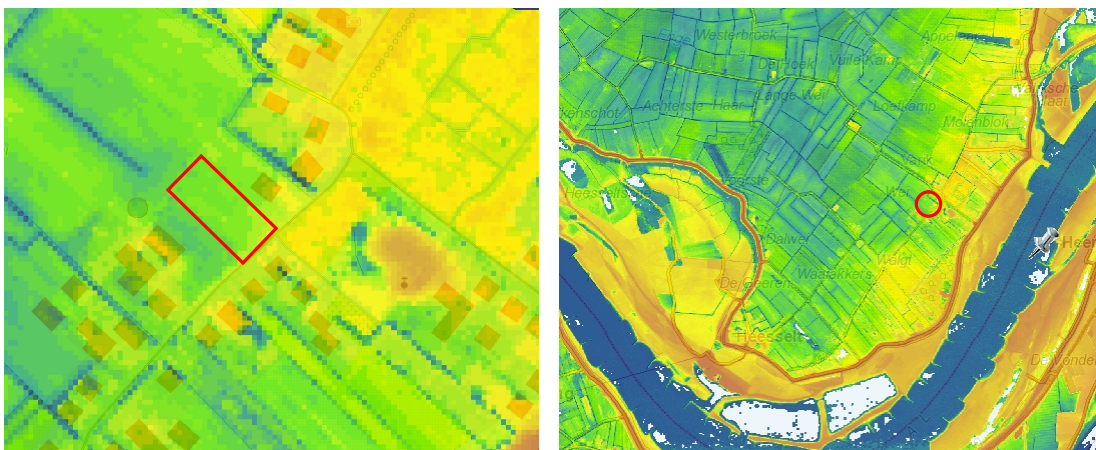
Ten zuiden van het plangebied liggen twee oude stroomgordels, die van Varik en die van Heesselt (zie afbeelding 3). De stroomgordel van Varik¹ was actief tussen 5500-5000 BP (Before Present) en is daarmee de oudste stroomgordel in het gebied. De stroomgordel van Heesselt² was actief tussen 2560-1760 BP. Ten noorden van het plangebied loopt de stroomgordel van Appelaar³, deze was actief tussen 4700-3800 BP. Nog steeds actief is de stroomgordel van de Waal. De begindatering van het stroomafwaartse deel vanaf Tiel is niet onomstreden. Berendsen en Stouthamer gaan uit van een datering in de laat-Romeinse tijd (4^e eeuw na Chr.), maar er zijn ook argumenten voor een eerdere datering, in de late ijzertijd.⁴

Het plangebied zelf ligt niet op een stroomgordel. Nu is het wel zo dat de door Berendsen en Stouthamer gekarteerde afzettingen alleen de beddingafzettingen betreffen. Oeverafzetting, waarop ook bewoning mogelijk is geweest en die ook buiten de zone van beddingafzettingen kunnen zijn afgezet, zijn niet op de kaart op afbeelding 3 aangeduid. In theorie is het mogelijk dat het plangebied op oeverafzettingen van de Waal, de Heesselt-stroomrug of, op enige diepte, van de Varik-stroomrug is gelegen. Vanwege de afstand van meer dan 300 m tot de gekarteerde beddingafzettingen van deze stroomruggen is dat echter niet waarschijnlijk. Naar alle waarschijnlijkheid is het plangebied op komafzettingen gelegen, vanuit bovengenoemde stroomgordels afgezet.

Geomorfologie en AHN

Geomorfologie: het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart op een oeverwal langs de Waal (code 3K25), aan de rand van de bebouwde kom van Varik.

AHN: op het Actueel Hoogtebestand Nederland wordt de hoogteligging ten opzichte van het Normaal Amsterdams Peil gevisualiseerd. Op afbeelding 4 zijn het plangebied en omgeving op de AHN weergegeven. De oranje en gele kleur geeft hoger gelegen gebieden aan, de blauwe en groene kleur lager gelegen gebieden. Op de linker detailkaart is te zien dat het plangebied iets in reliëf verschilt. Vanaf de Walgtsestraat (zuidkant) loopt het terrein af richting noorden. Dit verschil bedraagt ongeveer 40 cm: De zuidkant van het plangebied ligt 4,10 m +NAP, de noordkant 3,7 m +NAP. Op de overzichtskaart rechts is zichtbaar dat het plangebied op de rand van een hoger gelegen gebied achter de rivierdijk gelegen is. Verder landinwaartse percelen zijn lager gelegen.

Afbeelding 4. Plangebied weergegeven op de kaart van het AHN (bron: www.ahn.nl/viewer)

Bodem en grondwater

¹ Berendsen en Stoutkammer 2001, App. 3 nr. 166

² Berendsen en Stoutkammer 2001, App. 3 nr. 61

³ Berendsen en Stoutkammer 2001, App. 3 nr. 11

⁴ Berendsen en Stoutkammer 2001, App. 3 nr. 174; Roymans 2004, 132; Vossen in prep.

De bodem in het plangebied bestaat uit kalkhoudende ooivaagronden (code Rd10A) met lichte zavel. De gemiddeld hoogste grondwaterstand bevindt zich tussen 40 en 80 cm -mv en de gemiddeld laagste grondwaterstand ligt dieper dan 120 cm - mv (grondwatertrap VI).

2.4 Historische situatie en mogelijke verstoringen

Bewoningsgeschiedenis

Bewoning in het rivierengebied concentreerde zich op oerwallen langs actieve rivieren en op fossiele stroomruggen, zo ook binnen het onderzoeksgebied. De Varik-stroomgordel kende een actieve fase in het vroeg-neolithicum. Bewoning die op deze stroomgordel verwacht kan worden, dateert daarmee dus vanaf deze periode. Neolithische, en met name vroeg-neolithische bewoning in het rivierengebied is echter zeldzaam. Waarschijnlijker zal eventuele bewoning op bedding- en oeverafzettingen van deze stroomgordel in de bronstijd dateren, mogelijk nog vroege ijzertijd. Daarna zal de Varikse stroomgordel geleidelijk aan zijn afgedekt met komafzettingen vanuit de Heesseltse. Bewoning op deze laatste stroomgordel is in principe mogelijk vanaf de vroege ijzertijd. (Oppervlakte)vondsten die ten zuiden van het plangebied op deze stroomgordel zijn aangetroffen laten echter vooral bewoning uit de Romeinse tijd zien (zie ook hoofdstuk 3). Tot slot kan binnen het onderzoeksgebied ook bewoning mogelijk zijn geweest op oeverafzettingen die vanuit de Waal zijn afgezet. Afhankelijk van de begindatering van de Waal stroomafwaarts vanaf Tiel (zie paragraaf 2.3), is dat mogelijk geweest na de late ijzertijd of pas na de laat-Romeinse periode. Van het ten zuiden van het plangebied gelegen Romeinse grafveld is dus niet met zekerheid te zeggen of deze op oeverafzettingen van de Heesseltse stroomgordel is gesitueerd, of op oeverafzettingen van de Waal.

Tegen het eind van de derde eeuw na Chr. nam de bevolkingsomvang sterk af. Varik wordt vanaf de tiende eeuw vermeld. In de late middeleeuwen, vermoedelijk tussen de twaalfde en veertiende eeuw, werd de Waalbandijk aangelegd, wat het gebied aan de Waaloever beschermd maakte tegen overstromingen. Hierna ontstonden achter de dijk meerdere dorpen met een kenmerkende langgerekte vorm. Ook Varik is op deze wijze ontstaan. De oostelijke locatie van de oudste kerken binnen het dorp doet vermoeden dat delen van Varik ten oosten van deze kerken door overstromingen verloren zijn gegaan.⁵

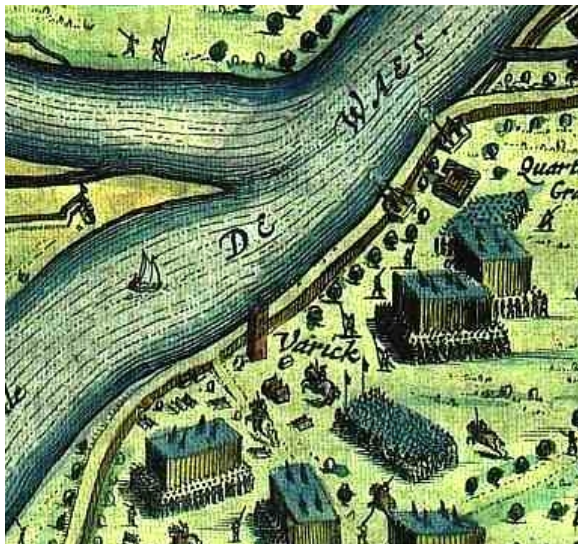
Tot in de negentiende eeuw had de regio rondom Varik een grotendeels landelijk karakter en leefde men van landbouw en visserij. In 1830 verscheen de eerste steenfabriek in de Kerkenwaard, later gevolgd door vijf andere steenfabrieken die in de tweede helft van de negentiende eeuw werden gesticht. In deze periode werden steeds meer akkers in gebruik genomen als fruitboomgaard, een gevolg van de groeiende fruitverwerkingsindustrie in Tiel. In 1920 werd vlakbij Varik een steenfabriek gebouwd, die een halve eeuw in gebruik is gebleven.⁶

⁵ www.kich.nl/CultGis/gebied64.html

⁶ http://www.kich.nl/kich2010/rapport.jsp?id_qualifier=MIP-gem:Bron_id&id=MIPgem269

Historische kaarten

De oudst bekende kaart waarop Varik staat aangegeven is een afbeelding van het Spaanse beleg van Zaltbommel (half mei - 4 juni 1599) tijdens de Tachtigjarige oorlog. De 16^e-eeuwse kerkoren, 'de Dikke Toren', van Varik is duidelijk zichtbaar op deze afbeelding, evenals wat verspreide bewoning eromheen. Onduidelijk is de precieze omvang en aard van de bebouwing.

Afbeelding 5. Varick op een kaart uit 1599, in de periode van het Spaans beleg van Zaltbommel

Afbeelding 6. Globale ligging plangebied op de kadastrale minuut uit circa 1832 (bron: <http://nzg.watwaswaar.nl>)

Op de kadastrale minuutkaart uit circa 1832 (afbeelding 6) is de te zien dat het plangebied niet bebouwd is. De Walgtsestraat (Walgtse straat), Weiweg en Grotestraat hebben in de historische dorpskern al hun huidige ligging. De percelen die oostelijk grenzen aan het plangebied en de huidige Walgtsestraat 12 zijn deels omgeven door een nog bestaande kavelsloot. Deze sloot ging in het verleden onder de Walgtsestraat door en liep verder parallel aan deze straat in westelijk richting, maar nu is de sloot aan

de zuidkant van de Walgtsestraat gedempt. Op de militaire topografische kaart uit 1872 (afbeelding 7) is het plangebied en (deels) omliggende percelen aangeduid als (fruit)boomgaard. Ten oosten van het plangebied, in de bocht Walgtsestraat/Weiweg is een woonhuis verschenen. De aanduiding 'De Zwaan', op beide kaarten is de aanduiding van een in 1940 afgebrand café. De topografische kaart uit 1958 (afbeelding 8) geeft aan dat de overige bebouwing langs de Walgtsestraat naorlogs is.

Afbeelding 7. Globale ligging plangebied op de topografische militaire kaart uit 1872 (bron: <http://nzg.watwaswaar.nl>)

Afbeelding 8. Globale ligging van het plangebied op de topografische militaire kaart uit 1958. 1872 (bron: <http://nzg.watwaswaar.nl>)

Mogelijke verstoringen

Voor zover bekend van historische kaartmateriaal is het plangebied vanaf in elk geval begin 19^e eeuw niet bebouwd geweest. Mogelijke verstoringen kunnen zijn veroorzaakt door de aanleg en aanwezigheid van de huidige en eerdere fruitboomgaarden op het perceel.

Projectnr. 246777
februari 2012, revisie 00

3 Bekende waarden

3.1.1 *Archeologische waarden*

Informatie over archeologische waarnemingen en onderzoeken in het verleden is verzameld in het landelijke Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) dat beheerd wordt door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE). Hierin is ook de Archeologische Monumentenkaart, AMK opgenomen. Hierin staan terreinen die op basis van de archeologische kennis op dit moment van archeologisch belang worden geacht en waaraan een bepaalde status is toegekend. We kennen terreinen 'archeologische waarde', 'hoge archeologische waarde' en 'zeer hoge archeologische waarde'. Deze laatste categorie omvat de terreinen die een beschermde status hebben.

Gegevens uit ARCHIS: AMK-terreinen

Binnen het plangebied liggen geen geregistreerde AMK-terreinen. In het onderzoeksgebied zijn wel enkele AMK-terreinen bekend.

Ongeveer 170 m ten noordwesten van het plangebied ligt een terrein met sporen van bewoning uit de Romeinse tijd (AMK-terrein 3811). Bij oppervlaktekartering van 1985 is een grote hoeveelheid Romeinse (import)aardewerk gevonden. Ten westen hiervan ligt een soortgelijk terrein (AMK-terrein 3809), waar bovendien overblijfselen van een Romeins altaar zijn aangetroffen. Ten oosten van het plangebied, aan de overkant van de Waal, ligt Fort Nassau (AMK-terrein 15366) wat dateert uit de nieuwe tijd. Voor een overzicht van alle nabijgelegen monumenten, zie kaartbijlage 246777-ARCHIS en bijlage 3a.

Gegevens uit ARCHIS: archeologische waarnemingen

Binnen het plangebied zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd. In het onderzoeksgebied zijn wel verschillende archeologische vondsten gedaan. De dichtstbijzijnde vindplaats ligt ongeveer 300 m ten zuidoosten van het plangebied en betreft vondsten behorend tot een Romeins grafveld (waarneming 22364). Andere waarnemingen dichtbij het plangebied bestaan uit vondsten van verschillende Romeinse artefacten, hoofdzakelijk bij veldkartering (onder andere waarneming 2124, 2234, 2235) en baggerwerkzaamheden langs de oevers van de Waal (onder andere waarneming 7271, 26992 -26999). De overige waarnemingen zijn gerelateerd aan vroegere bewoning van de het dorp Varik en bestaan uit vondsten daterend vanaf de late middeleeuwen (waarneming 2236 en 2237).

Gegevens uit ARCHIS: eerdere onderzoeken

Binnen het plangebied zijn geen eerdere archeologische onderzoeken bekend. Op verschillende percelen direct grenzend aan het plangebied is in 2006 door ARC (Archaeological Research en Consultancy) BV een bureauonderzoek en karterend booronderzoek uitgevoerd in 2006 (onderzoek 34902). Hierbij is geconcludeerd dat het terrein is geëgaliseerd en diepgeploegd, waarbij de bodem tot 80 cm - mv sterk verstoord is geraakt. In deze verstoorde laag is baksteen- en steenkoolgruis gevonden, maar er zijn geen archeologische waarnemingen gedaan. Verder wordt geconcludeerd dat de kans op intacte archeologische lagen tot 170 cm - mv gering is, aangezien de bodem tot die diepte onderhevig is geweest aan grondwaterfluctuaties en bodemvorming (kleiafzettingen en veenvorming).⁷ De uitkomst van twee booronderzoeken door het Bureau Interdisciplinaire Landschapsanalyse in 2001 (onderzoek 11252) en de Vrije Universiteit in 2011 (onderzoek 49428) is dat door rivierafzettingen mogelijke archeologische lagen zich pas vanaf een diepte van 3,75 m +NAP kunnen bevinden.

3.1.2 *Ondergrondse bouwhistorische waarden*

In het plangebied zijn geen ondergrondse bouwhistorische waarden bekend.

⁷ Wullink 2006

Projectnr. 246777
februari 2012, revisie 00

4 Archeologische verwachting

4.1 Bestaande verwachtingskaarten

IKAW

De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is een door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed opgestelde kaart waarop aan de hand van eerder gedane archeologische waarnemingen en de bodemkundige gegevens is aangegeven wat de kans is in een bepaald gebied archeologie aan te treffen: laag, middelhoog of hoog. Zoals de naam al aangeeft gaat het hier - vanwege schaal en extrapolatie - slechts om een ruwe indicatie.

Op de IKAW heeft het plangebied een lage archeologische verwachtingswaarde.

Gemeentelijke verwachtingskaart

Sinds 2008 beschikt de gemeente Neerijnen over een eigen archeologische waarden- en beleidskaart. Het plangebied is op deze kaart aangegeven als een terrein met een lage archeologische verwachting (afbeelding 9). Tot in de late middeleeuwen of nieuwe tijd zijn deze terreinen door de relatief hoge grondwaterstand weinig geschikt voor bewoning. De trefkans is daarom wat vindplaatsen betreft laag bevonden. Het vigerend beleid van de gemeente schrijft voor dat op terreinen met een lage archeologische verwachtingswaarde bij bodemingrepen van 10.000 m² of meer archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Indien nodig geacht kan hiervan worden afgeweken.

Afbeelding 9. Globale ligging van het plangebied op de gemeentelijke archeologische verwachting- en beleidskaart.

4.1.1 *Gespecificeerde archeologische verwachting*

Onderstaande gespecificeerde verwachting geldt bij aanwezigheid van intacte oeverafzettingen van de Waal en van Varikse en Heesseltse stroomrug. Zoals eerder aangeven is de kans echter dat deze ter hoogte van het plangebied aanwezig zijn erg klein.

Datering

De te verwachten resten dateren uit de Romeinse tijd en vanaf de late middeleeuwen, mogelijk ook nog ijzerijd. Op een dieper niveau (ca. 1,5 - 2 m -mv) kunnen eventueel nog vindplaatsen uit de bronstijd worden verwacht.

Complexiteit

Het zal met name gaan om nederzettingen, al dan niet met bijbehorende begravingen. Resten van een Romeinse villa of villa-achtig gebouw zijn, gezien de aanwezigheid hiervan in de omgeving

Omvang

De omvang van de te verwachten vindplaatsen kan sterk variëren. Van een enkele huisplaats uit de

Diepteligging

De archeologische resten zijn te verwachten direct onderbouw (Waal, Heesseltse stroomrug) en/of vanaf ca. 1,5 - 2 m -mv (Varikse stroomrug).

Locatie

Archeologische resten kunnen binnen het hele plangebied worden aangetroffen.

Uiterlijke kenmerken

Vanaf de bronstijd kunnen nederzettingen en grafvelden worden verwacht, bestaande uit paalkuilen, waterputten, greppels, (crematie)graven en grafstructuren. Vondstmateriaal zal vooral bestaan uit aardewerk, dierlijk of menselijk bot, huttenleem, natuursteen, metalen voorwerpen, glas.

Specifiek voor de Romeinse periode kunnen ook funderingsresten en bouwpuin worden verwacht, verband houdende met een Romeinse villa.

Vanaf de late middeleeuwen kunnen sporen van landbouw, zoals ploegsporen, erfafscheidingen en kavelsloten worden verwacht. Artefacten die verband houden met de Tachtigjarige oorlog zijn niet uitgesloten (beleg van Zaltbommel, 1599).

Mogelijke verstoringen

Het terrein is waarschijnlijk sterk verstoord tot een diepte van 40 cm -mv, maar mogelijk ook dieper, aangezien diepere grondbewerking vanuit de nabije omgeving bekend is.

5 Conclusies en advies

Het studiegebied is gelegen in het Midden-Nederlandse rivierengebied. In dit gebied komen voornamelijk holocene afzettingen aan het oppervlak voor (ca. 11.500 jaar geleden tot heden), afzettingen die worden gerekend tot de Echteld Formatie. De holocene afzettingen in het rivierengebied zijn fluviatiel van aard, dat wil zeggen dat bodemmateriaal, in de vorm van grind, zand, zavel en klei, door rivieren is aangevoerd en afgezet. Op de geologische en geomorfologische kaart van Berendsen en Stouthamer zijn de stroomgordels in het rivierengebied gekarteerd.

Binnen het onderzoeksgebied zijn ook enkele stroomgordels gekarteerd. Het plangebied ligt echter op meer dan 300 m van deze stroomgordels, waardoor de kans dat oeverafzettingen hiervan tot binnen het plangebied zijn afgezet erg klein is, mede ook gezien de geringe breedte van de betreffende stroomgordels.

De archeologische verwachting- en beleidskaart van de gemeente Neerijnen is (mede) gebaseerd op de ligging van de stroomgordels. Vanwege bovengenoemde reden ligt het plangebied in een zone waaraan op de gemeentelijke verwachtingskaart een lage verwachtingswaarde is toegekend. Booronderzoek op een aangrenzend perceel bevestigt deze keuze. Uit dit booronderzoek blijkt verder dat aan te nemen valt dat de bodem tot zeker 80 cm -mv sterk verstoord is.

Het vigerend beleid van de gemeente schrijft voor dat op terreinen met een lage archeologische verwachtingswaarde bij bodemingrepen van 10.000 m² of meer archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Indien nodig geacht kan hiervan worden afgeweken.

Selectieadvies

Op basis van de beschikbare gegevens wordt geen aanleiding gezien beredeneerd af te wijken van het gemeentelijk beleid. Geadviseerd wordt dan ook het plangebied wat betreft archeologie vrij te geven.

Ook voor vrijgegeven (delen van) plangebieden bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Het betreft dan vaak kleine sporen of resten die niet door middel van een booronderzoek kunnen worden opgespoord. Op grond van artikel 53 van de Monumentenwet 1988 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de Minister (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: ARCHIS-meldpunt, telefoon 033-4227682). Een vondstmelding bij de gemeentelijk of provinciaal archeoloog kan ook.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.
Almere, februari 2012

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Barends et. al., 1986: *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering*. Uitgeverij Matrijs, Utrecht.

Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk): *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H. & E. Stouthamer, 2001: *Paleogeographic development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*. Van Gorcum, Assen.

Berkel, G. van en K. Samplonius. 2006: *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*. Het Spectrum, Houten.

Roymans, N., 2004: *Ethnic identity and imperial power. The Batavians in the early Roman Empire* (Amsterdam Archaeological Studies 10). AUP, Amsterdam.

Kaarten

Bodemkaart van Nederland, 1:50000, STIBOKA, kaartblad 39D

Grote Historische Atlas (1830-1855), Wolters Noordhoff, Groningen

Minuutplan ca. 1830 (<http://www.watwaswaar.nl>)

Topografische kaart 1:25000 (<http://kadata.kadaster.nl>)

Topografisch-militaire kaarten 1879, 1900 (www.watwaswaar.nl)

Internet

www.watwaswaar.nl

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (*homo sapiens*) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (*celtic fields*). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

- schematisch overzicht AMZ
- verklarende woordenlijst AMZ

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of en opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een Inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de

verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

Bijlage 3a: AMK-terreinen uit ARCHIS II

<i>monumentnr.</i>	3811		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	39D 019	<i>complextype</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>provincie</i>	Gelderland	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Opijnen	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
<i>gemeente</i>	Neerijnen		
<i>toponiem</i>	WESTERBROEK; WEIWEG		
<i>coördinaten</i>	152322 427236		

Bijlage 3b: Waarnemingen uit ARCHIS II

waarnemingsnr.	2074	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Opijnen	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Neerijnen	Neolithicum vroeg A: 5300 - 4900 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
toponiem	WESTERBROEK	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
coördinaten	152320 427250	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering	Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
OM-nr.	-1	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
vondstdatum	12-12-1985	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
waarnemingsnr.	2124	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Heesselt	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Neerijnen	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
toponiem	LOMMELSESTRAAT			
coördinaten	153150 425480			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	12-12-1985			
waarnemingsnr.	2233	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Opijnen	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Neerijnen			
toponiem	WEIWEG			
coördinaten	152160 426770			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	12-12-1985			
waarnemingsnr.	2234	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Heesselt	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
gemeente	Neerijnen			
toponiem	LOMMELSESTRAAT			
coördinaten	152760 425560			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	12-12-1985			
waarnemingsnr.	2235	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Varik	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Neerijnen	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
toponiem	KEIZERSTRAAT			
coördinaten	153930 426200			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	09-12-1985			
waarnemingsnr.	2236	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Varik	Neolithicum: 5300 - 2000 vC		Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Neerijnen	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
toponiem	MOLENBLOK			
coördinaten	154350 426740			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	05-12-1985			

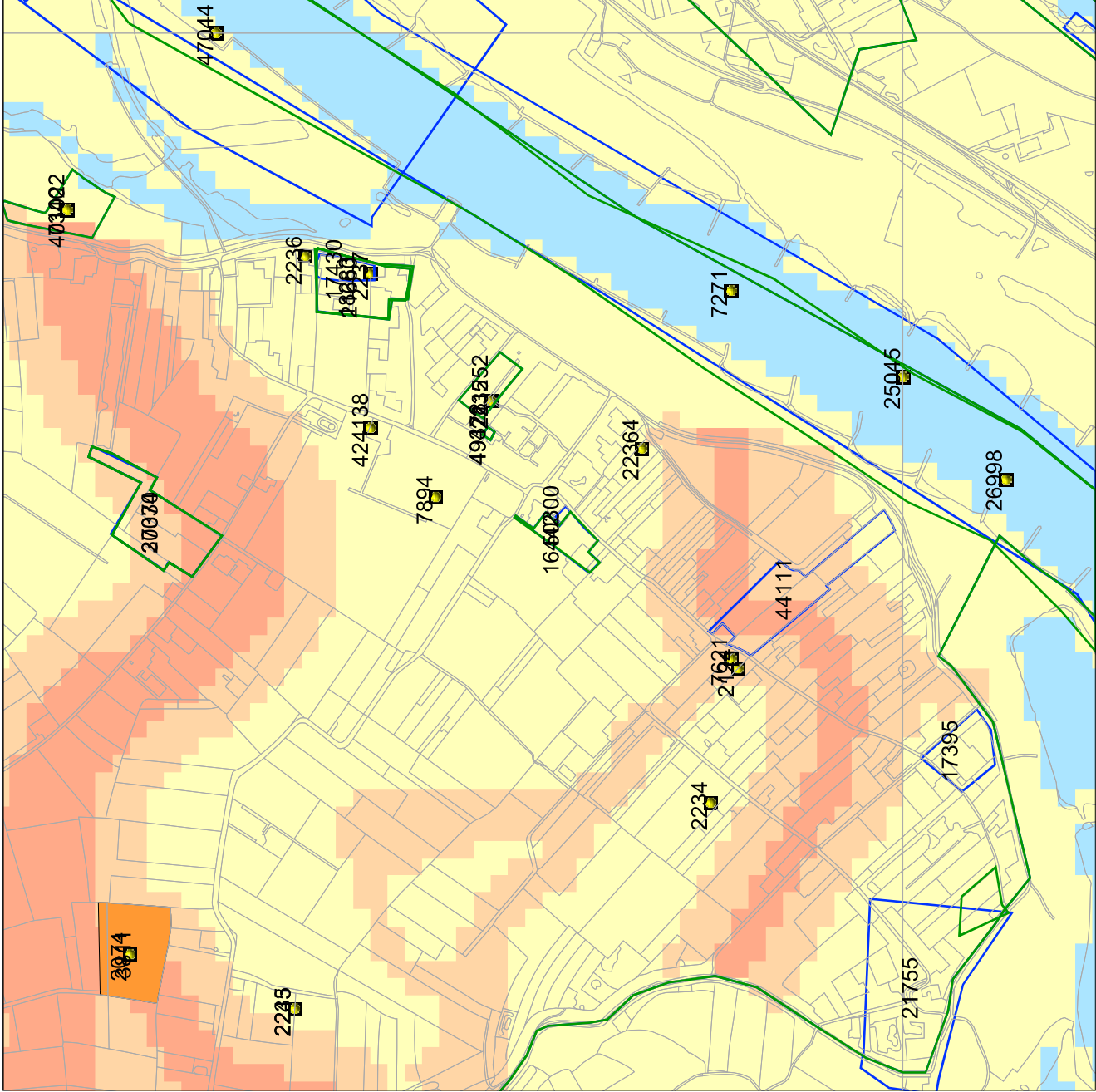
waarnemingsnr.	2237	type vindplaats	Onbekend	tot
bron	ARCHIS	datering van	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
plaats	Varik		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
gemeente	Neerijnen		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
toponiem	MOLENBLOK		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
coördinaten	154300 426550		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	05-12-1985			
waarnemingsnr.	2245	type vindplaats	Onbekend	tot
bron	ARCHIS	datering van	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
plaats	Opijnen			
gemeente	Neerijnen			
toponiem	WEIWEG			
coördinaten	152160 426770			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	03-12-1985			
waarnemingsnr.	7271	type vindplaats	Onbekend	tot
bron	ARCHIS	datering van	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
plaats	Varik			
gemeente	Maasdriel			
toponiem	WAAL			
coördinaten	154250 425500			
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: baggerwerk			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	1960			
waarnemingsnr.	7621	type vindplaats	Nederzetting, onbepaald	tot
bron	ARCHIS	datering van	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
plaats	Varik		Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
gemeente	Neerijnen		Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC
toponiem	WAAIAKKERS			
coördinaten	153180 425500			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	05-04-1986			
waarnemingsnr.	7894	type vindplaats	Onbekend	tot
bron	ARCHIS	datering van	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
plaats	Varik			
gemeente	Neerijnen			
toponiem	KEIZERSTRAAT			
coördinaten	153650 426360			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	15-03-1987			

waarnemingsnr.	22364	type vindplaats	Grafveld, onbepaald	tot
bron	ARCHIS	datering van	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
plaats	Varik		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
gemeente	Neerijnen		Romeinse tijd vroeg B: 25 - 70 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
toponiem	VARIK-DE WALGT		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
coördinaten	153790 425760	type vindplaats	Onbekend	
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering	datering van	Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
OM-nr.	-1		Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
vondstdatum	09-06-1991			
waarnemingsnr.	25045	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC	Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC
plaats	Onbekend			
gemeente	Maasdriel			
toponiem	WAAL			
coördinaten	154000 425000			
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: baggerwerk			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	9999			
waarnemingsnr.	26998	type vindplaats	Onbekend	
bron	ARCHIS	datering van	IJzertijd laat: 250 - 12 vC	IJzertijd laat: 250 - 12 vC
plaats	Onbekend		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
gemeente	Neerijnen		Romeinse tijd vroeg B: 25 - 70 nC	Romeinse tijd vroeg B: 25 - 70 nC
toponiem	WAAL		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC
coördinaten	153700 424700		Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC	Romeinse tijd midden A: 70 - 150 nC
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: baggerwerk		Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC	Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
OM-nr.	-1			
vondstdatum	9999			
waarnemingsnr.	47044	type vindplaats	Scheepvaart	
bron	ARCHIS	datering van	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
plaats	Waal			
gemeente	Neerijnen			
toponiem	WAAL OPHEMERT			
coördinaten	155000 427000			
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: graafwerk			
OM-nr.	-1			
vondstdatum	1985			
waarnemingsnr.	401022	type vindplaats	Steen-/pannenbakkerij	
bron	ARCHIS	datering van	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
plaats	Ophemert		Nieuwe tijd: 1500 - heden	Nieuwe tijd: 1500 - heden
gemeente	Neerijnen		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
toponiem	Steenovenwaard		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
coördinaten	154486 427432		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: begeleiding		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
OM-nr.	7340			
vondstdatum	10-09-2004			

<i>waarnemingsnr.</i>	424138	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>datering van</i>	<i>tot</i>
<i>plaats</i>	Varik	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
<i>gemeente</i>	Neerijnen		
<i>toponiem</i>	KEIZERSTRAAT		
<i>coordinaten</i>	153850 426550		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: booronderzoek		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstdatum</i>	01-06-2003		

Kaartenbijlage

155102 / 427618

151923 / 424440

Legenda

ONDERZOEKEN

TOP10 ((c)TDN)

ONDERZOEKSMELDINGEN

WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoege trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoege trefkans (water)

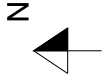
hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

PROVINCIES

0 500 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap